

ARIADNE OP NAXOS
EEN VROEG-ITALIAANSCH SCHILDERSTUK
IN HET STEDELIJK MUSEUM

Op de Italiaansche tentoonstelling in het Stedelijk Museum te Amsterdam trekt een merkwaardig schilderstuk de algemeene aandacht. Het is fleurig van toon en tamelijk naief van opvatting en constructie. Men weet niet met zekerheid, wie de schilder is, maar er zijn voldoende aanwijzingen om het ontstaan van het stuk te dateeren in den overgangstijd van de vijftiende tot de zestiende eeuw en den kunstenaar, die het schiep, te zoeken in den kring der Venetiaansche schilders van die periode.

Volgens den catalogus komt het werk uit de omgeving van Vittore Carpaccio, den vroegen tijdgenoot van de Bellini's, van Titiaan, Tintoretto en andere meesters uit het glorieus tijdperk der stad van San Marco.

Vroeger werd het toegeschreven aan den schilder Francesco Caroto, die omtrent dien tijd in het atelier van Liberale, den stichter der school van Verona werkzaam was. Omdat uit de andere met zekerheid bekende werken van Caroto te weinig originaliteit spreekt om op zoo eenvoudige en toch dramatische wijze een verhaal uit te beelden als het stuk in kwestie, heeft men deze toeschrijving laten varen en het werk geplaatst in de sfeer van Carpaccio, den verteller bij uitnemendheid. Enkele bijzonderheden, zooals het zwakke perspectief, maar de goede visie op de figuur, van welke beide eigenschappen Carpaccio in zijn oeuvre, b.v. in de verschillende door hem geschilderde levendige scènes uit het leven van Sint Ursula eigen zijn, maken deze laatste attributie niet onwaarschijnlijk.

Het zeer romantische avontuur, dat Ariadne, de dochter van Minos, den koning van Kreta, volgens de Grieksche mythe met Theseus, den nationalen cultuurheld beleefde, is reeds door de oudste schrijvers behandeld en Ovidius, de Romeinsche dichter, vlechte het in bij zijn „Heldinnenbrieven”, die de lotgevallen van alle bekende vrouwen uit de oudheid op dramatische wijze schilderen. Vondel heeft deze brieven in 1716 vertaald, deels om zich in de Latijnsche taal te oefenen, deels als voorbereiding tot zijn „Brieven der Heilige Maagden”, waarin hij de gezindheid zijner christelijke heldinnen in tegenstelling tot die der heidensche vrouwen wilde bezingen.

Ariadne nu was verliefd geworden op den heldhaftigen Theseus, die het gebied van het toenmalige Griekenland van allerlei gewelddadige monsters en roovers zuiverde.

Zij had hem geholpen bij het dooden van den Minotaurus, het monster met den stierenkop, dat de schrik der bevolking van Kreta was. Na het volbrengen van dit heldenstuk verlaat Theseus (dien men beschouwen kan als een prototype van den Germaanschen Siegfried, die den draak versloeg) Kreta om met Ariadne, de koningsdochter, naar het eiland Naxos te varen.